

LIST IZLAZI TJEDNO. GODISNJA PRETPLATA 30 DIN. ZA INOZEMSTVO 60.— OGLASI PO NAROČITOJ TARIFI.

GODINA VIII. BROJ 38.
Šibenik, 19. rujna 1937.

RUKOPISI SE NE VRAĆAJU — ADRESA UREDNIŠTVA I UPRAVE: ŠIBENIK pp. 17.

Omladina

O križarskom danu

Ova kuća nije građena na pijesku...

Za nas više ne postoje ogromne daljine. I najudaljenijim zemljama smo blizu, jer nas spajaju moderna brza prometna sredstva. Zato više ne možemo biti ravnolušni prema mislima vodiljama i aznim pokretima koji vladaju među narodima i državama.

Ono što se događa u Španjolskoj, ne tiče se same Španjolske. Tamo se ne odigrava samo i jedina borba za prevlast dviju skupina u španjolskoj, već je to odjek velike, europske, svesvjetske borbe između ljudu nazora na svijet i život. Španjolska je samo pojedinačno ime, označuje čitav svijet.

Pa dok gledamo tu silnu svjetku borbu i pometnju malih i velikih duhova, prestrašeno se pitamo: Ko će pobijediti?

Da, ko će pobijediti — to je važno, ali i teško pitanje. Ali neće biti ništa drugo kad je sve svoje biskupe, svećenike i čitav katolički svijet pozvao na rad u organiziranoj Katoličkoj Akciji.

Organizirana omladina! To je jedina snaga na koju moraju i katolici računati, ako misle iz ove svjetske vrtoglave borbe izaći čitavi i zdravi.

O tome smo, sigurno, svi uvjereni. A ni Pio XI nije mislio, na ništa drugo kad je sve svoje biskupe, svećenike i čitav katolički svijet pozvao na rad u organiziranoj Katoličkoj Akciji.

I dosad se, istina, radilo. Ali sada, radi duha vremena, mora se raditi smišljenije, a to je: organizirati se! Organizirati sve snage, a sobito omladinu!

Jakost i oduševljenje jedinstveno organizirane katoličke omladine moglo se i ove godine, sredinom srpnja, vidjeti u milijunskom parizu. Tamo se održao veličan 11. kongres mladih kršćanskih radnika Žosista. Našlo ih se na kupu 80.000! Između ostalih poddravio ih je i sam pariški načelnik, koji, kad ih je vidio onako disciplinirane i u velikom broju, reče: »Vi ste najveća senzacija u sezoni svjetske pariške izložbe; vi ste jedina zdrava radnička uzdanica francuskoga naroda, i zato vam kličem: Svaka vam čast i dobro nam došli!«

Stopama francuske i belgijske žosistske omladine stupaju i naši hrvatski Križari, koji se već nekoliko godina svrstavaju u bojovne redove, spremni da viltaju mačem i svete narodne i katoličke ideale.

Duhovnik Velikog Križarskog Bratstva i Velikog Križarskog Sestrinstva Mons dr Beluhan Milan, kanonik, upravo je svećenstvu i duhovnicima križarskih i križarskih društava o „Križarskom Danu“ 1937. godine ovu okružnicu:

Odlični i dragi u Kristu brate! Kada sam lanijske godine o „Križarskom Danu“ uputio bratsku riječ svećenicima i duhovnicima križarskih društava, rekao sam, da neću sam mnogo govoriti. Pustio sam da govore suhe brojke. One su u sebi sakrivale neobično mnogo žrtava i ljubavi naše idealne hrvatske mladosti organizirane u križarskim društvima. Ove godine ću još manje govoriti. Prepuštit ću braći svećenicima da sami stvaraju sudove i ocjenjuju rezultate. I — duboko sam uvjeren — da će se u dušama moje braće svećenika stvoriti sud koji će potvrditi ono, što rekoh lani: „Duh križarske organizacije je Euharistijski, Crkveni i nacionalni“. Ovo ne treba posebno dokazivati, jer nas dnevne činjenice o tome neprestano uvjeravaju. Kako bismo inače na pr. mogli razumjeti neprestani i veliki napredak ove organizacije? Kako protumačiti obilje blagoslova Božjega, koji se upravo izljevaju na ovu našu uzdanicu? Kako bismo na koncu mogli shvatiti veliku ljubav, koju hrvatski narod pokazuje prema križarskoj mladosti?

Ne, očito je tu ruka Božja! Ljudi niti bi mogli stvoriti, niti održati ovako veliko djelo i rad. A koliki je i kakav taj rad i napredak, neka Vam kažu slijedeće brojke.

Veliko Križarsko Bratstvo imade danas u svojim staleškim zajednicama:

Zajednica	Društava	Članova
Zaj. Selj. K. O.	325	9.750
Zaj. Rad. K. O.	101	5.763
Zaj. Mah. Đač. K. O.	47	1.504
Zaj. Križ. Star.	15	232
Zaj. M. Križara	295	9.440
Ukupno	783	26.689

Isporedimo li ovo stanje organizacije sa onim od lanijske godine u ovo vrijeme, tada ćemo vidjeti porast od 120 društava i 4.546 članova! Ovome ne želim dodati više niti jedne riječi...

Križarska je organizacija kod nas, bez sumnje, najsavremeniji tip katoličke organizirane snage. A to će nam posvjedočiti i sama omladina, koja je baš Križarstvo svesrdno primila i posvuda se najradije okuplja oko križarskoga barjaka. Ne samo to, nego se već pokazuju i vidni uspjesi njezinoga rada.

Hrvati su katolički narod. Međutim, sama ta činjenica ne smije nas obmanjivati, jer, iako smo katolički narod, naša borba za po-

U ovim društvima održano je raznih sastanaka:

a) crkvenih	4.407
b) prosvjetnih	10.350
c) odborskih	2.122
Ukupno	16.879

Na svim prosvjetnim sastancima održano je barem po jedno predavanje, a često i po dva. Odmah dolazi do konstatacije kako je golem prosvjetni rad u našoj organizaciji.

Održano je preko 60 tečajeva i 26 duhovnih vježbi. Osim toga je održano 8 logora po novom sistemu, koji se pokazao kao vrlo praktičan i omladini prikladan. Na ovim duhovnim vježbama, tečajevima i logorima prisustvovalo je nekoliko hiljada križara, na je to bezuvjetno bila dobra škola za pionire naše organizacije. Po delegatima centrale obavljeno je blizu 300 posjeta.

Uz ovaj nutarnji rad bio je i vanjski vrlo živ. Na stotine priredaba, predstava, akademija, zborovanja itd. održano je tokom ove godine. Ovdje posebno ističem jednu novost za naše krajeve i u našim organizacijama: priredbe „Socijalnog Dana“. Njih je provodila naša radnička križarska zajednica i na njima odvažno i muški iznosila nauku Crkve o uređenju socijalnog pitanja. U tom pravcu će se još jače nastaviti.

Organizacija izdaje „Križarsku Stražu“, koja je sada glasilo seljaka, odnosno Zajednice Seljačke Križarske Omladine. Novost je također glasilo Radničke Križarske Zajednice, koje ispunjavaju svojim radovima, tiskaju i izrađuju sami radnici Križari, a izlazi pod imenom „Socijalni Rad“. U vrlo kratko vrijeme list je stekao odličnu reputaciju i vrijedi bezuvjetno kao prvi svoje vrste kod nas i po formi i po načinu uređenja.

Mali Križari i Male Križarice imaju svoje glasilo „Vrtić“, koje sada izdaje „ARA“ u Sarajevu. Izvanredno je uređivan, pa ga ne bih mogao dovoljno preporučiti braći svećenicima. Bit će im izvrsno pomagalo u odgoju naših najmanjih.

U samoj centrali, u kancelariji je uvijek neobično živ rad. Tu sve vrijeme i kipi od posla. Poslano je na stotine okružnica i na hiljade pisama.

bjeđu katoličke misli u dušama neće biti ništa lakša nego što je kod drugih naroda.

Valovi razvratu i prevrata zapljuskuju i o naše obale. Budemo li samo sjedili na kućnim pragovima i samozadovoljno pričali o staroj slavi, valovi će nas preplaviti, i spasavanje biće već kasno.

S ovim mislima pozdravljamo snažni i borbeni križarski pokret, koji ove nedjelje slavi svoj godišnji Križarski dan. Pozdravljamo pokret, u koji s potpunim pouzda-

Veliko Križarsko Sestrinstvo imade opet u svojim zajednicama:

Zajednica	Društava	Članica
Zaj. Selj. K. O.	120	
Zaj. Rad. K. O.	72	
Zaj. Križ. Star.	7	6.178
Zaj. M. Križarica	185	8.796
Ukupno	409	14.974

Prema lanijskom stanju vidimo i ovdje porast od 58 društava i 4.974 članova. Ni ovdje ne treba ništa dodati!

U ovim društvima je održano sastanaka:

a) crkvenih	1.509
b) prosvjetnih	6.124
c) odborskih	1.963
Ukupno	9.596

Križarska organizacija izdaje svoje glasilo „Za vjeru i dom“. Osim toga okružnice, nacerte rada i predavanja itd. Vrlo živ je rad u raznim sekcijama kao misijskim, karitativnim itd.

UKUPNI PREGLED

Da vidimo kako izgledaju ove brojke zajedno? A to je potrebno, jer one predstavljaju ukupni rad i razvoj križarske organizacije.

VKB	Društava	Član.	Sast.
a) Bratstava	448		
b) Zbor. M. Križ.	295	26.689	16.879
VKS			
a) Sestrinstava	224		
b) Kola M. Križ.	185	14.974	9.596
Ukupno	1.192	41.663	26.475

Iz gornjeg slijedi da ukupno imade 712 bratstava i seestrinstava, a 480 zborova i kola. Ili: ukupni porast od lanijskog „Križarskog Dana“ iznosi 178 društava i 9.520 članova i članica!

Šta da reknem nakon ovoga pregleda? Ne mogu nego ponoviti naslov ove okružnice: Ne, ova kuća nije građena na pijesku! Na kamenu stancu udareni su njezini temelji. Ruka Božja je nad njom. Građena je uz blagoslov neba, u ljubavi, trpnji i pregaranju. U Euharistiji!

Domala će nepregledne čete Križara i Križarica poći pred oltare naše, da zahvale Spasitelju na svim milostima. I kada se tisuće mladih koljena sagnu pred Kristom Raspetim, da Mu se poklone o proslavi „Križarskog Dana“, neka se zajedno s hrvatskom mladosti sagnu i naša koljena. Dignimo naše svećeničke ruke da saznamo još više blagoslova na ovu radost i uzdanicu Domovine Hrvatske i Crkve.

njem gledaju i politički vode našega hrvatskog naroda. Pozdravljamo ga svesrdno i želimo da još smionije zakorakne prema svom nebotičnom cilju.

Draga hrvatska križarska omladino, budi uvijek uz Boga i narod, pa će i Bog i narod biti s tobom! I svaki Križarski dan biće ti vidljivi medaš koji će označivati uvijek nova osvajanja.

— Tur i takvu omladinu neka Bog živi!

Ig.

Molimo se, odlična i draga braćo u Kristu, molimo neumorno za daljnji napredak naše drage križarske organizacije. Za slavu Njegovu. Za sreću hrvatskog naroda. Za novi križarski rod!

Molite se, braćo, i za mene — kao što i ja za Vas — da budemo uvijek dostojni blaga, koje nam je dao Gospodin, dajući nam u ruke duše ove drage križarske mladosti.

Vaš u Kristu Gospodinu odani
Msgr dr. Beluhan Milan
kanonik i generalni duhovnik

Socijalno zrnje

BOLJŠEVIČKI „SVECI“

Sovjetska akademija znanosti ima zadaću, da izradi novi kalendar za sovjetsku. Godine po Kristovu rođenju se ne smiju više brojiti. Za brojenje godina im služi listopadska revolucija 1917. Jasno, da moraju iz kalendara nestati sva imena, koja nas sjećaju svetaca. Mjesto svetaca sjat će imena krvoloka. Tako će se na pr. subota zvati „Lenin“, a nedjelja „Stalin“. Drugi dani će dobiti imena po drugim krvavim imenima. Nova godina će biti 7. studenoga, na dan, kad je Rusijom zavladao „antikrist“.

BOLJŠEVIČKI VELEFILM

7. veljače o. g. je bilo zaključeno na svjetskom bezbožničkom kongresu, da se izradi velefilm: „Inozemski misionari — neprijatelji domaćina“. Kredit za taj film iznosi 400 hiljada rubalja. U glavnoj ulozi nastupa „do zubiju naoružan misionar“. Uloge domaćina će igrati crnci-komunisti, koji se sada školaju u Moskvi na institutu za odgoj bezbožnih propagatora. Osobito će isticati one prizore, koji kazuju, kako treba paliti misijske crkve.

A kada ćemo mi katolici izraditi velefilm, u kojemu će igrati glavnu ulogu misionar, koji donosi narodima kulturu, vjeru i mir?

SOTONSKI NACRTI

Ruski komunisti sve žrtvuju, da unište vjeru i po drugim zemljama. To dokazuju zaključci koje su primili članovi glavnog odbora savjeta ruskih bezbožnika. Među ostalim je i ovo:

1. Za svrhu i uredjenje svjetskoga kongresa bezbožnika 1938. na raspoloženju je 100 hiljada zlatnih rubalja.
 2. Moskovska uprava bezbožnika odredit će odsjek od 30 zastupnika koji se imaju brinuti za inozemsku propagandu bezbožstva.
 3. Propagandu među svjetskom omladinom širi osobito radijska stanica na kratke valove.
- Nacrti boljševizma su jasni. Boljševici dobro znaju, da neće ostvariti svoje nacerte, doklegod budu narodi vjerni kršćanstvu. Iz toga je jasno, da su jaki pomagači boljševizma svi oni, koji podupiru borbu protiv kršćanske vjere.

KOMUNISTI I BURŽUJI U SKUPNOJ FRONTI

Komunizam i socijalizam su nastali kao otpor proti kapitalizmu i buržujstvu. No u borbi proti Crkvi komunisti i buržujji bratski dijele uloge.

Velike sedmičice 1936. godine skupili su se na kongresu u Pragu proletarski bezbožnici i buržujski liberalci te su sklopili skupnu međunarodnu frontu. Od tada se sve jasnije vide te podijeljene uloge.

Dokaz za tu skupnost je pisanje sovjetskoga lista „Antireligioznik“, koji je u travnju ove godine donio popis glavnih bezbožnih publikacija izvan SSSR. Naveo je 11 listova, od kojih je 9 buržujskih. A komunisti su ih sve predobili za skupnu antifastičku frontu.

Baš praški dogovor nam lijepo objašnjava stav naše i tuđe framaunske štampe, koja se uvijek nalazi na strani crvenih.

ŽIVOT S CRKVOM

Crkveni kalendar

Nedjelja, 19. IX.: *Osamnaesta nedjelja po Duhovima*. — Sv. *Januarij*, biskup u Beneventu. Podnio je mučeničku smrt za vrijeme cara Dioklecijana. Grad Napulj časti ga kao svoga pokrovitelja. Svečeva glava sa bočicom krvi čuva se i danas u Napulju. Svake godine, kao se na svečev blagdan bočica krvi približi mučeničkoj glavi, uzavre krv, kao da je istom prolivena.

Ponedjeljak, 20. IX.: Sv. *Eustahij*, mučenik. Radi sv. vjere pretrpio je mučeničku smrt zajedno sa ženom Teopistom i s dva sina.

Utorak, 21. IX.: Sv. *Matej*, apostol. Bio je carinik u Palestini. Dok je sjedio za carinškim stolom, ugledao ga je Isus i pozvao ga, da ga slijedi. Na Kristov poziv ostavio je Matej novac i blago ovog svijeta i pošao za Isusom. Kasnije Isus izabrao ga je za svoga apostola. Poslije Isusovog uzašuća napisao je evanđelje i propovijedao u Abesiniji, gdje je i umro mučeničkom smrću.

Srijeda, 22. IX.: Sv. *Toma od Vilanove*. Po narodnosti bio je Španjolac. Rodio se g. 1488. Nakon završenih bogoslovnih nauka pođe u pustinjake sv. Augustina. Kasnije postao je nadbiskup u Valenciji. Umro je g. 1556.

Četvrtak, 23. IX.: Sv. *Lino*, Papa. Naslijedio je sv. Petra na papinskoj stolici. Godine 78. podnio je mučeničku smrt.

Petak, 24. IX.: Sv. *Gerard*, biskup i mučenik. Roden je u Mlecima. Za mladih dana otišao je u samostan. Na povratku sa hodočašća iz Jerusalema svratio se u Madarsku, gdje je postao biskupom i neumorno širio sv. vjeru, dok ga na današnji dan g. 1047. divlji pogani ne smaknuše.

Subota, 25. IX.: Sv. *Kleofa*. Danas sv. Crkva slavi spomen sv. Kleofe, za koga neki crkveni pisci vele, da je bio Isusov rođak. Iza svog uskrnuća ukazao mu se Isus na putu u Emaus. Radi sv. vjere pretrpio je mučeničku smrt od svojih sunarodnjaka — Zioova.

XVIII nedjelja po Duhovima

Čitanje poslanice blaženoga Pavla Apostola Korinćanima (I, 1, 4—8): — Braćo! Zahvaljujem Bogu svojem uzašću za vas što vam je dana milost Božja u Kristu Isusu, jer se u Njemu obogatiste u svemu, u svakoj riječi i u svakom znanju. Kao što se svjedočanstvo Kristovo utvrdilo u vama, tako da vam ne fali ni jedna milost, vama koji čekate objavljene Gospodina našega Isusa Krista, koji će vas i utvrditi do kraja, da budete bez krivice na dan Gospodina našega Isusa Krista.

† Slijedi sv. *Evanđelje po Mateju* (9, 1—8). — U ono vrijeme ušavši Isus u ladicu preveze se i dođe u svoj grad. I gle, donesoše Mu uzeta, koji je ležao na postelji. I videći Isus vjeru njihovu reče uzetomu: Uzđaj se, sinko, opraštau ti se grijesi tvoji! I gle, neki od književnika rekoše u sebi: Ovaj pogrdjuje Boga. A kad Isus vidi misli njihove, reče: Zašto mislite zlo u srcima svojim? Što je lakše reći: Opraštaju ti se grijesi tvoji, ili reći: Ustani i hodi? Ali da znadete da Sin čovječanski ima vlast na zemlji opraštati grijeha, reče tada uzetomu: Ustani, uzmi postelju svoju i podi kući svojoj! I ustade i otiđe kući svojoj. A mnoštvo videći poboja se i proslavi Boga, koj je takvu vlast dao ljudima.

Liječnik duša

U crkvi se ne čita čitavo sveto Evanđelje po redu, kako je napisano od evanđelista. Čitaju se samo pojedini odlomci, i to svaki odlomak u određenu nedjelju i blagdan. A to nije bez razloga. Svaka, naime, nedjelja ima središnju misao, pa prema toj misli Crkva je odabrala i evanđeoski odlomak.

Danas pratimo Krista po Kafarnaumu. Opoljen je, kao obično, velikim mnoštvom. Zaklonio se u kuću apostolskoga prvaka svetog Petra, i, dok je iz kuće propovijedao o kraljevstvu Božjem, donesoše mu uzeta od rođenja. I ozdravi ga!

Čudesnim ozdravljenjem uzetoga Krist je javno očitovao svoju dobrotu, ali i svoje božanstvo. Međutim, u tom se događaju skriva još dublja istina. — Prije nego je uzeti čuo riječ: „Ustani, uzmi postelju svoju i podi kući svojoj“ — čuo je nešto drugo, a to je: „Uzđaj se, sinko, opraštaju ti se grijesi tvoji“.

I tijelo je Bog stvorio, ali duša je nad tijelom. Zdravlje duše je neprispodobivo važnije od zdravlja tjelesnoga. Zato je Krist uzetome najprije oprostio grijeha, a tek onda mu udijelio zdravlje tijela.

Nikad ne smijemo gledati na Krista samo kao na povijesnu ličnost; a niti Njegova djela, koja je izvršio za svoga zemaljskog života, ne smijemo promatrati kao daleku prošlost. Krist je, doista, uzašao na nebo, ali On je ipak još uvijek među nama. I čudno djeluje kao što je nekoć djelovao.

Pred toliko vjekova je ozdravio uzetog od rođenja u gradu Kafarnaumu.

Slična čudesa čini On i danas! — Netom se rodimo, mi smo uzeti. Uzeti smo na duši. I tada dolazi Krist, te nas u sakramentu svetoga krštenja liječi od uzetosti, od istočnoga grijeha. A poslije, tijekom života, ozdravlja nas s ostalim sakramentima, a osobito ispovijedu i pričesću. I sveta Misa je čudni lijek Njegove božanske medicine.

Krist je čudotvorni liječnik. Bolesti, koje nas napadaju, teške su i mnogovrsne. I jedini On nas može tako savršeno izliječiti, da Mu se zdravom bojom svoga duhovnog lica možemo svidjeti, kako i molimo u početnoj molitvi:

„Neka upravlja, molimo, Gospodine, naša srca djelovanje Tvojega smilovanja, jer se Tebi bez Tebe ne možemo dopasti.“

Liturg

Po državi

UO PRIHVATILA GLEDISTE DRAMAČKA. Dr Laza Marković, dr Milan Gavrilović i dr Božidar Vlačić, predstavnici skupine Ace Stanojevića, zemljoradnika i demokrata, avionom su stigli u Zagreb i 15. t. m. sastali se sa predsjednikom drom Mačkom. Nakon dvosatnog razgovora s njim ovo su izjavili novinarima: „Naše tri stranke su se saglasile o zajedničkom političkom držanju u pogledu na sva pitanja, koja su postavljena i koja se postavljaju tako, da ćemo u buduću voditi jednu zajedničku politiku i pojavljivati se kao jedan politički blok. Ovo naše gledište bazira se na idejama, za koje se dr Maček već izjavio, da ih on prima. Mi smo došli to službeno saopćiti dru Mačku i on je to saopćenje primio sa zadovoljstvom. Prema tome predstoji u veoma kratkom vremenu privođenje kraju ove od danas zajedničke akcije, jer ništa više ne stoji na putu, da se dođe do željenoga kraja, kojim će po našem dubokom uvjerenju biti podjednako i potpuno zadovoljni i Srbi i Hrvati i Slovenci.“ — Ovim povodom za grebački „Hrvatski Dnevnik“ od 16. t. m. piše: „Javnost će nesumnjivo zanimati, u čemu se sastoji sporazum Udružene opozicije. O tome njezini predstavnici nisu dali nikakve izjave, ali poznavaoću političkih oanošaja nije teško pogoditi, da se taj sporazum kreće u duhu ideje predsjednika dra Mačka o konstituenti i novom ustavu bez majoriziranja, dakle o državnom uređenju, koje bi se stvorilo sporazumom

PEKO

Veliki izbor jesenskih cipela
za dame, gospodu i djecu.

ŠIBENIK

Kralja Tomislava

Podlistak

Glas naše zemlje

— Ne živi čovjek samo od kruha! — riječ je svetoga Pisma. Pšenični i jačmeni kruh može uzdržavati na životu čovječje tijelo, ali duh se s njim ne može hraniti. Duh se hrani istinom, krijept se dobrotom i usavršava ljepotom!

Što je lijepo?

Lijepo je, u širem značenju, sve što ugada onom višem, duhovnom dijelu u čovjeku, što nas diže u visine ševina glasa i duhovno nas osvježava kao što grgolji netaknutih gorskih potoka osvježavaju žednu smčad. Takva se ljepota može u obilju naći na ovoj zemlji. Stvorio ju je sam Bog, kad je određivao medaše zemlji, i kad je postavljao granice između mora i kopna.

Ali i čovjek, slika Božja, sposoban je stvarati ljepotu. Zato govorimo o ljepoti u glazbi, slikarstvu, kiparstvu, graditeljstvu i književnosti.

Mene su uvijek najviše privlačili i oduševljavali stvaraoci književne ljepote. A između tih opet dajem prednost lirskim pjesnicima.

Čitati, i čitajući doživljavati, lijepu lirsku pjesmu — to je nenapla-

tivi užitak. Ali još više je, kad imaš pred sobom čitavu zbirku, knjigu lijepih pjesama.

Učitelj g. Gabrijel Cvitan nas je ovih dana obradovao upravo s takvom knjigom. Nazvao ju je „*Glas zemlje*“.* A i jest glas zemlje, i to naše hrvatske zemlje, koju kite strmenite gore i, nikad dosta, opjevano more; plodne ravni i škrte goleti, sjenate šume i plodonosni voćnjaci.

Postariji ljudi nerado čitaju najnovije pjesnike, makar su uvijek bili ljubitelji lijepo književnosti. Na sve njihove primjedbe nećemo moći reći: Amen — ali i oni imaju u mnogočem pravo. I mi najmlađi ćemo morati priznati, da u po kojoj pjesmi ne nalazimo niti jedne suvise misli. Čitamo je i jedan, i dva, i tri puta, pa opet ne znamo ni što je njezin auktork mislio, a niti što je osjećao, kad ju je pisao.

Svaka čast talentima Tina Ujevića, Novaka Simića, Olinka Delorka,

* Gabrijel Cvitan: „Glas zemlje“ s predgovorom Vinka Nikolić; Šibenik 1937. Izdanje Pododbora Matice Hrvatske — Šibenik. Str. 120; cijena 20 dinara. Uplaćuje se uplatnicom Tiskare „Kačić“ — Šibenik, broj 38.234, sa naznakom: Cvitan, Glas zemlje. Naručuje se kod izdavača: P. M. H. — Šibenik i kod auktorka: Gabrijel Cvitan, učitelj — Betina.

Dragutina Tadijanovića... ali među njihovim pjesmama naći ćemo i takvih koje su za normalnoga čovjeka neprobavljive, kojima nikako ne možeš prodrijeti kroz površinu, a kamo li doći do dna.

Takav nije Gabrijel Cvitan. Čitajući „Glas zemlje“, prvu zbirku njegovih pjesama, uživao i stari i mladi; osjetit će slast ljepote i poštovaoci starije književne generacije kao i obožavaoci modernih lirskih stremljenja.

Cvitanove su pjesme posvećene kopačima i oračima. Ai s pravom! Ta on je sam spadao u njihov krug do svoje dvadesete godine: U rodnom Zatonu kraj Šibenika okopavao je smokve i masline i uzgajao slatku — ali i gorku — vinovu lozu. A onda: ponajviše i pjeva o njima, o kopačima i oračima, kojih ruke pjevaju: „Gospoda od nas glavu okreću, — jer vonjamo po zemlji i znoju — pa ipak ne bi se veselili proljeću kad bi i naši prsti imali finu boju“.

Moderno je biti socijalan. Moderno je pisati, pjevati i govoriti o socijalnim problemima. Međutim, mnogi koji pišu i pjevaju o sušičevim radnicima i gladnim seljacima — samo glume, jer njihovi osjećaji, kao i njihov svakidašnji život, daleko su od radnika i seljaka, kao što je Mliječna staza daleko od Zemlje.

Gabrijel Cvitan je iskreno socijalan! U njegovom socijalnom osjećaju nema nikakve namještenosti. On zbilja i stvarno osjeća kako siromašne drvarice

„Pognute do gradske prašine sa teškim bremenom drva, satrvane od bolesti i neimaštine vuku se korakom crva“;

on osjeća bol djevojčice, koja ne može prodati svoje ljubice, i bol seljanke, koja mora nositi s trga kući neprodano mijeklo.

I dok se tako uživljava u male i velike bolove svakovrsnih patnika, ne psuje niti previše galami, već — staložena duša siromašnog, ali poštenog, seljaka — sklapa ruke i diže smireni pogled prema Visinama, odakle nam jedino može doći spas i blagoslov. On moli! Skrušeno, pouzdano, kršćanski moli za beskućnike, za zalutale drugove iz mladosti, za siromašne ribare... Pa kao pravi kršćanin vapi i pjeva:

„Dodi, Gospodine!
Više od srebra i zlata,
više od kruha
nama, Gospodine, treba
Tvoга Duha.“

Pjesnik je, po svojoj učiteljskoj službi, živio u raznim djelovima naše hrvatske domovine, pa zato njemu

većine Srba, većine Hrvata i većine Slovence... Sigurno je, da predstavnici Udruženje opozicije nisu bez razloga kazali, da se ova zajednička akcija Udruženje opozicije i Hrvata u veoma kratkom vremenu biti privedena kraju. Ozbiljni i odgovorni političari ne razbacavaju se olako ovako tečiranim izjavama. To znači, da stimo pred jednom ozbiljnom akcijom, koja de za tim, da se dode, kako su oni izavili, do željenoga kraja, koji će podjednako i potpuno zadovoljiti, i Srbe i Hrvate Slovence."

ZBOG NASILNIH POBAČAJA dr Pan-a Stojanović u Beogradu osuđen je na 8 mjeseci strogoga zatvora, a od 3 s njim uoptuženih žena svaka po 3 mjeseca zatvora slovno.

OTVORENJE BEOGRADSKOG VE-ESAJMA. 11. t. mj. otvoren je na svečan način prvi beogradski velesajam na prostrom zemljištu pri ušću Save u Dunav.

VELIKI MOST NA DUNAVU. Prvi rethodni radovi na podizanju velikog mosta između Kladova i Turn Severina na Dunavu, koji će spajati našu državu s Rumunijom, već su počeli pred mjesec dana. Oaj most po svojoj veličini bit će sličan ančevačkom mostu kod Beograda.

AUTO USMRTIO ŽUPNIKA. 14. t. j. ječan auto pregazio je i usmrtio župnika u Sv. Nedjelji Stjepana Topolčića, amješnog čekana kotara okičkoga. Zadoio je tešku ozljedu na glavi, pukla mu e baza lubanje, pa je smrt nastupila za ratko vrijeme. Vijest o ovoj teškoj nesreći čitavom samoborskom kotaru izazvala je rojne komentare.

STRAHOVITA POPLAVA. Dio Herceovine i vrgoračku krajinu zahvatilo je dnjih dana strahovito nevrijeme. Uslijed rovale oblaka nastala je strahovita poplava, koja je uništila sve vinograde, kuruz i proso. Vinogradi su uništeni uoči me berbe. Puni su vode, pak seljaci do ojava u vodi beru grožde, ne bi li bam nešto spasili. Bujice i potoci, valjaju kamenje i nanoseći pijesak, napravili su ravu pustoš. Vrgorac je upravo strašno raćao. U čitavoj vrgoračkoj krajinu povonj je nosio sve. Vrgoračko polje je čivo poplavljeno i seljacima je uništena sva etina. Steta je ogromna. Cijeni se na vimilijuna dinara.

VAZNO UPOZORENJE. Doznali smo, a obilazi Dalmacijom i ostalim hrvatskim ajevima neki skitnica sa imenom Valteć (Vahterić) Janez, navodno rodod iz uge Rese, koji se — obučen u svećeničko njelo, a nekada i u civilu — izdaje, a je salezjanski klerik. Po informacijama je smo dobili, ima sa sobom i krštenicu od imenom: Jon Carlo Stuart of Tudor, koje bi slijedi, da je prešao iz proteantske crkve na katoličku. Krštenica nosi g župskog ureda u Dugoj Resi i potpis: na također sa sobom „Breviarium Sephicum“, koji nosi isto ime. Budući da tu radi o očitj varalici, to upozoravamo enjenu javnost na ovoga čovjeka i izjavijemo, da imenovani nikada nije bio saizjanski klerik te molimo, ako se slučajtko namjeri na njega, neka učini poebne korake. — Split, dne 7. rujna 1937. Salezijanci.

niriše more i kamen", zato opjevasiromašno Primorje, krševitu Zaru, bosanske humove i gradski pločk. Ali u svemu tome kuca isto bilo, hti jedno te isto čuvstvo: čuvstvo raskidljive i dirljive povezanosti s šom siromašnom, ali dragom, zezjom i s ljudima koji primaju žitvorne sokove iz nje.

Izbirljiv je u riječima, privlačiv motivima, svjež u pjesničkim figurama, muzikalan u rimovanim stihovima. A nadasve iskren i topao!

Poznati talijanski književnik, Domenico Guiliotti, zapisao je: „Pjeva je trublja, koja uskrisiva mrtve, g, koji daje znak za borbu i kliktaj la, koji pozdravlja sunce“.

To je i Cvitanova pjesma! Ona krisiva, daje život mrtvim stvarima irode, poziva u poštnu borbu za avla „poniženih i potlačenih“, poravlja sunce i mjesec, livade i šue, more i potoke, ševu u zraku i va u kori.

Neko je rekao da je svaka knjiga sasama vrijedna pažnje, ako se u nj nalaze i same tri dobre i uspjele esme. Ako je tako, onda g. Gabrijel tan može biti prezadovoljan sa svoom zbirkom, jer u njoj ima mnogo e uistinu dobrih i uspješnih pjesama.

Don Ivo Orgurev

To je razumno, zdravo i pravedno:

Bogu Božje!

Mi smo za ono: Bogu Božje!

Svi drugi mogu s pravom od nas tražiti nešto, samo ako je i njima sveto ovo vrhovno načelo. Ne samo da nemaju prava od nas tražiti nešto, nego su nam i smiješni kad traže, ako oni ne daju Bogu ono što je Božje.

Dekalog — deset zapovijedi što ih je Mojsije primio na Sinaju, nad svakim su zakonom i naredbom. Najprije zakon Mojsiji dan, a onda sve ostalo. Sve ostalo mora biti u skladu s njim, i vrijedi samo onoliko koliko je u skladu s tim zakonom. Odričemo posluš svemu i svačemu što nije u skladu s tim zakonom koji je dalo samo Nebo. Ne priznajemo ni zakon ni naredbe, pa bile dane s najvećih vrhova ljudskoga društva, ako ti zakoni i naredbe, odnosno njihovi tvorci sebe pretpostavljaju Bogu, i svoje uredbe pretpostavljaju onima Božjim.

A jer je postao običaj hodati glavom dolje, svjedoci smo zapostavljanja onoga što je dalo Nebo.

Bog, sa svojim zakonima, što su pozitivno dani ili u naravi čovjekovoj zapisani, temelj i osnov je reda i poretka, morala i zakonitosti. Dignemo li Njega, posjekli smo stablo koje uzdrži bujnu krošnju, presjekli smo žile koje daju listu zelenilo, a plodu sočnost; potkopali smo temelje na kojima počiva velika zgrada; zgrada bez temelja mora se rušiti.

Od vrha do dna — svi koji zapostavljaju auktoritet Neba, i svoju umišljenu veličinu, sve od kralja do smetlara, postavljaju na prijestolje božanstva, grobari su društva i zakonitosti, iako se njihovim glavama čini da su okosnice na kojima počivaju rebra poretka i sredenosti.

Uzrok svih zala koje pritištu društvu u tomu je — što sve nije postavljeno na svoje mjesto. Vrednote nisu poredane onim redom kako to odgovara odredbama Neba i zdrave naravi čovjekove.

Dnevni i životni problemi

Drugo pismo mladom prijatelju

Mladi prijatelju,

Dakle, moje zadnje pismo izazvalo je živu debatu i komentar. Osobito njegov zadnji dio, gdje sam tek natuknuo pitanje o umjetnosti izjavivši se, da je načelo l'art pour l'art — umjetnost radi umjetnosti — krivo. Pa zar da umjetnost postane običnom sluškinjom? Zar da je se tako poniži i sputa u lance? A sloboda stvaranja? A autonomija umjetnosti? Zar da umjetnost piše samo o pobožnim stvarima? Zar život nema lice i nalije, svijetle i tamne strane? Zar da nam umjetnost jednostrano crta život? Pa zar... pa zar... — i skoro, da biste se Vi na me i razljutili...?

Ne, mladi prijatelju, ne ljutite se, jer odmah Vam velim, da se mi skoro u svim točkama slažemo, samo treba postaviti stvari na pravo mjesto, po načelu: Qui bene distinguit bene docet! (Tko dobro luči dobro uči!) Vi i Vaši kolege ćete se sa mnom odmah složiti, netom Vam rastumačim u čemu se sastoji problem.

Vi se sigurno vrlo dobro sjećate one burne debate na škofjeloškom gradu o prikazivanju zla u umjetnosti. Vi ste tamo sjedili na jednom povišenom mjestu i nešto bilježilo. Debata je bila vrlo burna i žučna, a ja sam iz nje naučio to, da su mladi studenti vrlo loše upućeni u filozofske probleme uopće, a estetske napose. Međutim smo sretno riješili pitanje i naglasili, da umjetnost može prikazivati i zlo, kao i tamne strane života, samo pri tome treba da bude objektivna. Zlo mora uvijek biti prikazano kao zlo, tako da odbija i da ga pošteni čitalac osuđuje, a dobro mora biti prikazano kao dobro, koje naravno onda privlači. Ne smije se zlo uljepšavati i davati mu zamamljive forme. Zlo dapače vrlo zgodno dode kao kontrast, da jače otkoči dobro, da se ukaže sva ljepota kreposti. — To je valjda jasno, i smiješno bi bilo tvrditi, da je umjetnosti dozvoljeno

Čovjek je pun sebe. I ako bi mogao, jer je na položaju i na odgovornom mjestu, ne gleda na to da se poštvaju odredbe Božjega zakona. Njemu je do toga da se vrši njegova volja i samovolja, pa bilo to mimo, a i protiv Božjih zakona. Ne gleda na to da li će zakon Božji morati u pozadinu; ne muči ga što njegova volja čini da auktoritet Božji slabi posebice kod onih slabih.

Trebale bi čete Božjih boraca, boraca sinajskih ploča, koji bi moćnim glasovima, da se potresu stožeri zemlje, kliknuli: Bog je nad čovjekom, Božji su zakoni nad čovjekovim zakonima, čovjekov zakon ne smije sadržavati nešto što je u suprotnosti s onim Božjim. Vi koji ste na vrhu, dobro pazite da se ne ogriješite o zakone ispisane na kamenu. Nemate prava za to. Niko vam to pravo nije dao, a još manje imate siliti druge da Vam se u tomu pokoravaju.

Sve bi se poimence dalo nabrojiti kako se o Božje zakone, i to upadno, ogrešuju oni koji to nikako ne bi smjeli. S tačnim datumom bi mogli citirati kako je mnogima samo do toga da se vrši naredba izašla iz ustiju čovjeka, a o onoj Božjoj ne vodi se računa, iako bi se moralo voditi, i te kako, ako nam boljitak ljudskoga društva nije samo na jeziku.

Najprije Bog, a onda čovjek; najprije Božji zakon, a onda čovjekov; Božji auktoritet, pa onda čovjekov.

To je razumno, to je zdravo, a to je i pravedno.

To vrijedi za sve i u svemu. Svetačni je dan, Božji dan. Taj dan ne može niko izbrisati. I niko i nikada u nijednom pitanju, pa bilo ne znam što, nema prednost pred njim. Bog je Gospodar vremena, u svetačni dan se ima Njegovo ime svetiti.

To moraju imati na umu oni koji hoće da igraju prve uloge na pozornici ljudskoga društva.

Junior

na pr. pijanicu i raspikuću crtati zamamljivim bojama, tako da njegove mane i zle sklonosti izgledaju kao neke vrline, koje bi mogle i druge privlačiti. Eto, to umjetnost ne smije. — I Vi ste svi bili zadovoljni ovim riješenjem.

Krasni škofjeloški dani su već davno iza nas, a opet iskrsava isto pitanje i Vi ne možete pojmiti zašto bi načelo: umjetnost radi umjetnosti, t. j. da je umjetnost sama sebi svrhom, bilo krivo. Kad smo se ono samo za kratko vrijeme sreli u Šibeniku, bili smo načeli to pitanje, ali onaj malheur sa „kozarcem“ prekinuo je našu raspravu. Silno mi se dopada od Vas, što ne mirujete, već: hoćete stvar izvesti na čistac. Tako valja! Fiat lux! (Neka se bistri!) Istina će Vas osloboditi!

Dakle, što je s načelom: umjetnost radi umjetnosti? To načelo spada među one moderne fraze, koje su nastale s posebnom svrhom, i koje nas na prvi mah frapiraju i osvajaaju, ali netom ih dobro promozgamo, opažamo svu njihovu plitkost i mizeriju. Pristalice toga načela htjeli bi emancipaciju umjetnosti u svemu. Umjetnost ne smije imati obzira ni prema patriotizmu, ni prema moralu, ni prema religiji. Sloboda u svemu! Umjetnosti je slobodno da piše laži, da potiče na nemoral, na izdajstvo svoje domovine i sl., samo neka je sve to prikazano u lijepoj formi. Umjetnost je sama sebi svrhom, ona nema obzira prama nikome, l'art pour l'art!

Zaista, potrebno je biti skrajno pokvaren čovjek, da se sve ovo može odobriti. Ko pozna temeljna filozofska načela za njega je ovakvo umovanje apsurd. I mi priznajemo, da je umjetnost autonomna, da ona ima svoje zakone po kojima se ravna, ali ta autonomnost nije apsolutna. Nad čitavim ljudskim djelovanjem vladaju etički zakoni i ništa nije dozvoljeno, što je proti tim zakonima. Zar nije

etika nad estetikom, religija nad umjetnošću? Zar vjera, moral i patriotizam ne znače mnogo više u životu čovjeka nego umjetnost? Zar ona „umjetnost“ koja kvari dušu naroda, koja ruši moral i poštenje, koja širi laži i zavada narod — zar takva „umjetnost“ ima pravo na opstanak?

Siguran sam, da ćete mi Vi, kao i svi zdravo misleći ljudi priznati, da „umjetnost“, koja ruši najveće vrednote čovječanstva, nije prava umjetnost! No već čujem drugi prigovor: Umjetnik ne smije biti tendenciozan. On ne smije imati uopće nikakve tendence pri svom stvaranju. Umjetnik mora da stvara iz čisto duševne i umjetničke potrebe, samo radi umjetnosti, dakle l'art pour l'art!

Vidite, mladi prijatelju, ja bi se tu skoro s Vama složio, ali uz neke ograde i opaske, jer čovjek, kad se radi o načelima, mora biti vrlo oprezan! Ja se na pr. ne mogu složiti s Diderot-om, koji je proglasio u estetici materijalističko načelo, da je umjetnost bez ideala i zato bez tendence. Ne mogu se složiti ni s Lessingom, koji je na sva usta vikao proti svakoj tendenci u umjetnosti, a sam je bio toliko tendenciozan, da je stvorio svojim dramama pravi tip tendenciozne drame. Isto je tako radio i Zola: zabranjivao svaku tendencu u beletristici, a sam je u svom romanu „Lourdes“ tendenciozno iskrio činjenice i napisao očite laži, a laž nikada ne može biti lijepa i prema tome ne može biti predmet umjetnosti. Zato se nemojmo čuditi De Lamenaiss-u, što je kazao: „L'art pour l'art“ est une absurdité — jer je u istinu to načelo u smislu moderne estetike apsurdno! — Ja se međutim s Vama slažem, da umjetnosti nije glavna svrha ljude učiti, davati im moralne savjete i sl. — to na umjetnost kao takvu ne spada. Cilj umjetnosti jest prikazivanje ljepote. Jasno je, da već sama ljepota ljude blaži i uzdiže, i tako ih na neki način uzgaja. Neka umjetnička djela to rade snažnije (na pr. Antigona, Divina Commedia i dr.), a neka slabije, ali svaka prava umjetnina čovjeka uzdiže u idealne sfere i približava ga samoj Ljepoti. Mi ne tražimo, da umjetnost bude vjerski tendenciozna, da piše samo o pobožnim stvarima, već je nama dosta, ako se umjetnost drži zakona ljepote, istine i dobrote, i ona već time vodi ljude samoj Ljepoti, Istini i Dobroti, a to je Bog! Zar Vas ne obuzimaju neki posebni osjećaji ugodnosti i slasti, kad čitate pjesme o zalazu sunca, o angelusima, koji se čuju na pećini mora, o sazrelom klasičju, koje se njiše na vjetru, o stadijima, čiji se zvon čuje iz daljine, o zvukovima vijoline, koji cvile kroz mirnu noć, o lađi, koja se njiše na uzbudanoj pučini itd. itd? Zar Vas ne zanose u više sfere, tamo gdje kraljuje sama Ljepota, one divne slike iz prirode, koje nam prikazuju čar šume, kroz koju žubori tih potocić, pad silnog slapa, divne pejzaže, uzburkano more i tih seoske kolibice? Sve, sve nas to zanosi, sve nas to odgaja, sve se to slijeva u prekrasne akorde Tvorcu vasione... A ipak je glavni cilj, tendenca tih umjetnina prikazivanje ljepote.

Svaka, dakle, umjetnost vodi Bogu i služi Bogu već time, što prikazuje ljepotu, koja je sama po sebi otsjev Božje ljepote!

Šibenik, 14. IX. 1937.

Peč

Po svijetu

SMRT TOME G. MASARYKA. Nakon višednevne agonije 14. t. mj. u svom dvorcu Lany blizu Praga umro je ustanovitelj čehoslovačke države i njen prvi dugogodišnji predsjednik Toma Garigue Masaryk. Umro je u krugu svoje ojece, na rukama svoga velikog sljedbenika dra Beneša i okružen ljubavlju naroda, kome je život posvetio. Njegovom smrću gubi češki narod najjaču suvremenu ličnost, a valjda i jednu od najjačih ličnosti, što ih je uopće imao kroz historiju. Bio je velik državnik, političar, sociolog i filozof. O mrljenju Masaryka prema katolicizmu evo što piše zagrebačka „Hrvatska Straža“ od 15. t. mj.: „Iza rata je Masaryk promijenio mišljenje o katolicizmu priznavši ga prvorazrednim faktorom u historiji, sadašnjosti i budućnosti češkoga naroda i češke države. Tome je mišljenju mnogo doprinijelo i držanje čeških katolika iza rata. Prigodom me-

dunarodnog kongresa kršćanske filozofije, koji se prošlih godina održao u Pragu, Masaryk je dao takve izjave o metafizičkoj i ontološkoj vrijednosti kršćanstva, da je to značilo senzaciju, a čak su neki govornici i o njegovoj konverziji." P. u m.!

NAPREDOVANJE NACIONALISTA. Nacionalističke čete zaposjele su sve visinske prelaze na granici između provincije Leon i Asturije te su tako otvorile put u dolinu oko Ovieda. Samo saopćenje valencijske vlade priznaje ovo napredovanje nacionalista u pravcu Gijona te ističe, da se nažalost ne može pomoći hrabrim borcima u Asturiji, jer da je već započeo posljednji čin drame sjeverne fronte. Ako svi znaci ne varaju, događaji u Španjolskoj odsad će se razvijati većom brzinom.

U BOLJŠEVIČKOJ RUSIJI SE JOŠ UVIJEK „ČISTI“. Londonski „Daily Telegraph“ javlja iz Moskve, da je tokom akcije za „čišćenje“ iznenada opozvan sa svoga mjesta komesar za financije Grinko. Na njegovo mjesto došao je poznati komunistički član Politbiroa Huba.

PARISKU IZLOŽBU posjetilo je od njenoga otvorenja do 1. IX. 13 milijuna 14 hiljada 506 lica.

TERORIZAM U PALESTINI nastavlja se. Prošlih dana ponovno je izvršen niz ubistava i atentata. Izvršen je atentat i na ljetnu residenciju visokog engleskog komesara. Čete su zato u pripravnosti. Svakoga časa očekuje se proglašavanje opasnog stanja.

UGUŠENA POBUNA U PARAGVAJU. Pristalice bivšega predsjednika Franca bili su ponovno pokušali pobunom doći do vlasti. Međutim u tome nijesu uspjeli, jer im je pobuna suzbijena, a kolovode poapšeni. Pomorski strijelci i konjica, koji su ostali vjerni vladi, uspjeli su naime da razoružaju pobunjenike i uspostave red. Predsjednik republike Paiva ponovno je preuzeo svoju dužnost.

IZMEĐU SOVJETSKE RUSIJE I ITALIJE došlo je do teškoga diplomatskog sukoba. Sovjetska Rusija optužila je naime Italiju za torpedovanje sovjetskih trgovačkih brodova u Sredozemnom moru i od talijanske vlade zatražila kažnjavanje krivaca i nadoknadu štete. Italija je naprosto odbila ovu sovjetsku notu. Radi toga Italija i Njemačka nijesu učestvovala u radu konferencije u Nyonu.

POVLACENJE KINESKIH ČETA. Na šangajskoj fronti otpočela je nova borba u kojoj učestvuju 200 hiljada ljudi. Borba se razvija povoljno po Japance. Kinezi su se morali povući iz prvoga reda obrambenih položaja na svoju novu obrambenu liniju. Japanci su zauzeli i Tatung u provinciji Sansi.

Križarske vijesti

KRIŽARSKI KALENDAR predan je u štampu i izići će vjerojatno početkom rujna. Bit će znatno povećan, a cijena će mu biti kao i lani.

TEČAJ I DUHOVNE VJEŽBE U ZAGREBU. U Zagrebu će biti tečaj sa duhovnim vježbama od 26. IX.—2. X. Duhovne vježbe počinju 25. IX. uveče u 7 sati kada svi učesnici moraju biti u Zagrebu. Iza duhovnih vježba je tečaj, koji će biti uglavnom posvećen tehničkom radu i vodama Malih Križara. Svako društvo neka bude zastupano. Prijave treba slati što prije na V. K. B. a najkasnije do 23. IX. Tečaj i duhovne vježbe stoje ukupno 100 din. Učesnici tečaja koji imaju pol karte na željeznici tako, da na polaznoj stanici traže cijelu kartu i željezničku legitimaciju za križarski kulturni tečaj u Zagrebu, prisustvovati će i velikom križarskom zboru u Zagrebu u nedjelju 3. X. Tu legitimaciju izdaje željeznica za 2 dinara. Karta se u Zagrebu ne preda, nego se legitimacija daje potvrditi u VKB. i na stanici u Zagrebu te sa njome i starom kartom je povrat besplatan. Tako se može putovati u Zagreb od 23.—26. IX., a sa kartom se iz Zagreba vratiti od 3.—6. X.

ODRŽANI TEČAJEVI. Tečajevi su održani za Križare u Olibu od 11.—16. VIII., u Lukoranu od 16.—22. VIII., u Dobropoljani od 22.—25. VIII., te u Preku od 26. VIII. do 3. IX. Sve te tečajevе organizacijske i tehničke naravi održao je brat Lav Znidarić iz Splita. — U Slunju je održan mjesni tečaj 28. i 29. VIII., a održao ga je br. Venceslav Pech. — Od 1.—5. rujna održan je u Brušanima kod Gospića tečaj i logor daka Križara, koji je vodio br. Brkjačić, te vlč. Škreblin iz Zagreba. — Od 4.—8. IX. održan je križarski tehnički tečaj za mjesto Sušak, a vodio ga je brat Stimac Branko.

Život Šibenika

PROSLAVA KRIŽARSKOG DANA U ŠIBENIKU. U nedjelju 26. t. mj. Križari i Križarice Šibenika proslavile svoj Križarski dan. Toga dana ujutro u 6 i po sati je sastanak svih članova katoličkih društava u Kat. Domu, odakle se ide u dolačku crkvu sv. Križa na sv. Misu i zajedničku sv. Pričest. Iza toga je blagoslov prostorija i zastave Križarskoga Bratstva II. u Šibeniku-Docu. U 10 sati je u Kat. Domu prigodni sastanak mjesnih kat. društava, a poslije podne u 5 sati svečana akademija. Za sve članove i članice sudjelovanje na proslavi je strogo obavezno! — *Odbor.*

IMENOVANJA I PREMJEŠTANJA SVEĆENIKA. Preuzv. biskup imenovao je župskim upraviteljem u Vrpolju kod Šibenika vlč. don Ivo Tičića, dosadašnjega župskog pomoćnika i koralnog vikara u Šibeniku, a vlč. don Antu Spika, dosadašnjega župskog upravitelja u Vrpolju, za župskoga pomoćnika i koralnog vikara u Šibeniku. — Župskim vikarom u Prvić Luci imenovan je p. o. Sebastijan Lončar.

ODLAZAK DRA KOSTOVIĆA. Prof. dr. Jakov Kostović, dugogodišnji profesor francuskog jezika na našoj realnoj gimnaziji, po vlastitoj molbi premješten je u Zagreb. Svojom osobitom spremom i finim pedagoškim taktom čisto je osvojio naše dake te uživao među njima veliko povjerenje i ljubav. Stivali su ga zato i njihovi roditelji i naše građanstvo uopće. Uvijek se isticao kao odlični Hrvat, pa i u doba zloglasne diktature. Zbog svih tih razloga silno žalimo ovaj njegov odlazak. U našem bijelom Zagrebu želimo mu najugodniji boravak i najbolji uspjeh u radu!

SREBRENI PIR. Naš građanin gosp. Marko Jakovljević i gđa Frana Jakovljević rod. Belamarić 7. t. mj. proslavili su 25-godišnjicu vjenčanja. Ujutro su prisustvovali sv. Misi u dolačkoj župskoj crkvi sv. Križa, preko koje su oboje pristupili sv. pričesti. Iza sv. Mise uz pratnju orgulja bio je ispjevan „Tebe Boga hvalimo“. Na taj način najljepše su zahvalili Svevišnjemu na udjeljenim milostima kroz 25 godina bračnoga života. Svečari su ovom prilikom primili brojne čestitke kojima se pridružuje i Uredništvo našega lista.

BLAGDAN MALE GOSPE bio je i ove godine tradicionalno proslavljen u varoškoj župi. Prije blagdana bila je devetnica. Svake večeri bila je dupkom puna župska crkva. U predvečerje blagdana bio je vatromet uz sudjelovanje hrvatske glazbe. Na blagdan u 5 s. ujutro pjevale su se lekcije, a zatim je bila pjevana župska sv. Misa. Iza župske sv. Mise svako pola sata slijedila je tiha sv. Misa. U 10¹/₂ s. bio je pontifikal preuzv. biskupa. Popodne u 5¹/₂ s. krenula je procesija sa Gospinom slikom. Gospinu sliku nosili su 4 svećenika. Procesiju vodio je preč. kanonik don Ivan Bjažić, a iza Gospine slike išao je preuzv. biskup. Poslije procesije pred crkvom održao je zanosnu propovijed o Bl. Djevici novu varoški župnik mp. o. fra Gabro Bedrića. Na koncu bio je blagoslov sa Presvetim i ljubljeno sv. moći. — Sa pohvalom ističemo, da su brojne kuće na ulicama i cestom, kuda je prolazila procesija, bile okićene sagovima i zastavama. Tjeme su stanari tih kuća odali dužnu počast Bl. Djevici i manifestirali svoje kršćansko i katoličko uvjerenje. No ipak — bilo je iznimaka, i to vrlo upadnih. Na velikoj trokatnoj zgradi Činovničke zadruge nije bilo ni jednoga saga ni zastave. Tek na vrhu u potkrovlju jedan stanar izvjesio je na svojim prozorima 2 do 3 državne zastave. No da stvar bude još upadnija svi prozori — na sva tri kata — kao po dogovoru — bili su totalno zatvoreni. Sve je bilo upadno i izazovno, i davalo dojam, da prolazi jedan tužan sprovod, a ne procesija Majke Božje. Tim više bilo je to upadno i uvredljivo, jer se zgrada Činovničke zadruge nalazi u neposrednoj blizini crkve i jer se baš pred zgradom formirala procesija. Isto tako ni na velikoj trokatnoj kući braće Grubišića nije bilo vijetli ni zastave ni stijega ni na jednom prozoru, samo s tom razlikom, što prozori nijesu bili izazovno zatvoreni. Ne znamo, je li to sve bilo proračunato, namjerno ili nije. No u svakom slučaju nije bilo kršćanski. Nije bilo katolički. A sumnjamo, da li je bilo i građanski pristojno.

25 GODISNJICA MISNIŠTVA. Vlč. dr. Josip Mijat, župnik u Mandalini kod Šibenika, proslavio je u prošlu nedjelju 25-godišnjicu svećeničkoga života. Čestitamo! **MILOSTINJA ZA SJEMENISTE.** Po običaju svake nedjelje iza kvatara skuplja se milostinja u našim crkvama za uzdrža-

vanje svećeničkoga pomlatka u našem sjemeništu. Tako će se i u nedjelju 19. t. mj. po svim našim crkvama preko sv. Mise sakupljati milostinja u tu svrhu, a iza sv. Mise izmoliti 5 Očenaša za naš svećenički pomladak.

SV. MATEJ, apostol, slavi se u utorak 21. t. mj. U Novoj crkvi biće u 6¹/₂ s. sv. Misa s pjevanom poslanicom i evanđeljem.

JESEN počinje u četvrtak 23. t. mj. u 12 s. i 13 minuta u podne.

URA KLANJANJA. Svake treće nedjelje u mjesecu drži se ura klanjanja pred izloženim Sveočajstvom u samostanskoj crkvi sv. Luce. Tako će biti i u nedjelju 19. t. mj. ura klanjanja od 4 do 5 sati popodne, ovaj put s propovijedu.

SASTANAK KONFERENCIJA SV. VINKA PAULSKOG. Pozivlju se svi članovi Konferencije sv. Vinka Paulskog, da nefaljeno prisustvuju sastanku u nedjelju 19. t. mj. u 5 s. popodne u samostanu sv. Domnika.

BLAGDAN UZVIŠENJA SV. KRIZA slavi se u nedjelju 19. t. mj. u župskoj crkvi sv. Križa u Docu. Župska sv. Misa biće u 7 s., a školska sv. Misa u 9 s. Popodne u 5 s. biće izloženje moćiju sv. Križa, a zatim blagoslov sa Presvetim. Iza blagoslova biće ljubljenje sv. moćiju.

OTVOR SJEMENISTA. U prošlu nedjelju preuzv. biskup u sjemenišnoj kapeli zavjao je Duha Svetoga i time otvorio novu školsku godinu. Ove školske godine u sjemenište je primljeno 76 sjemeništara.

PRICEST I SAT KLANJANJA KRIŽARICA. U nedjelju 19. t. mj. u 6¹/₂ sati ujutro u crkvi sv. Ivana je zajednička sv. Misa i sv. Pričest svih Križarica i Malih Križarica. Popodne od 4—5 sati je sat klanjanja u crkvi sv. Luce, na koji su također sve dužne doći. — *Duhovnik.*

3075 DAKA U ŠIBENSKIM ŠKOLAMA. Ovih dana završeno je upisivanje u mjesne škole i zavirom Duha Svetoga i sv. Misom započela je redovita obuka. U realnu gimnaziju i klasično odjeljenje upisano je 1008 daka, a u sami prvi razred upisano je 220 učenika. U 6 osnovnih škola upisano je 1500 djece. U stručno-prodžnu školu upisano je 120, a u trgovačku 140. U preparandiju 70. u građansku 150. U žensku zanatsku školu s pravom javnosti 87.

ŠTRAJK PEKARSKIH RADNIKA. Dana 13. t. mj. stupili su u štrajk pekarski radnici radi minimalnih nadnica. Stanovništvo uza sav štrajk opskrbljeno je kruhom, jer sami poslodavci obavljaju radničke poslove.

DEVETNICA SV. FRANI ASIŠKOM počinje u subotu 25. t. mj. u samostanskoj crkvi sv. Frane. Svake večeri biće pobožnost u 7 s.

SVIM ČLANICAMA „ŽIVOGA SVIJETLA“ javljam, da je nakana klanjanja za slijedeći tjedan (od 20.—26. IX.): da se prema primjeru prvih kršćana redovito pristupa sv. Pričesti, kad se prisustvuje sv. Misi. — U nedjelju 19. t. mj. u 5 sati popodne u Katoličkom Domu bit će sastanak na koji su dužne doći sve članice. Preporučam članicama, da u nedjelju 19. t. mj. u što većem broju prisustvuju satu klanjanja u crkvi sv. Luce od 4 do 5 sati. — *Don Ante Račić.*

MILODARI „UBOŠKOM DOMU“ (za svibanj, lipanj i srpanj): Mjesto čestitke mladomislniku o. Čiri Markočiću: Dr. Ante Matković Din 30. — Da počaste uspomenu pk. Lyđije Šoljan: Sinčić Slavomir, ing. prof. Mrkonjić Miroslav i Kužina Josjo po Din 20. — Da počasti uspomenu pk. Alice Pasini: Gazzari ud. Marija Din 30. — Da počaste uspomenu pk. Erminije Meneghelli: Krsnić Nina, Obitelj Smodaj i Supuk ud. Rita po Din 20 te Obitelj Sime Marušića Din 10. — Da počaste uspomenu pk. Fany Čulić: Kužina Josjo Din 40; Sinčić Slavomir i dr. Josip Pasini po Din 30; Martinić Mihovil i Obitelj Sime Marušića po Din 10. — Da počasti uspomenu pk. Tome Čupića (Drniš): Obitelj Josipa Tarle Din 50. — Da počaste uspomenu pk. Ante Bujasa: Jakovljević Frana i Bogdan Stanko po Din 20 te Štrkalj Ivo Din 10. — Da počasti uspomenu pk. dra Josipa Marčelića: Liječničko udruženje u Šibeniku Din 300. — Da počaste uspomenu pk. Slavomira Sinčića: Juras Milan, Lenoč-Supuk Vesela, Dr. Ivo Lenoč i Čulić Prospero po Din 50; Kuturić Elena i Vukić ud. Marija po Din 40; Beroš Vilim, Lušić i drug, dr. Josip Pasini i dr.

Vinko Čulić po Din 30; ing. Vjekoslav Čulić Din 20; Rossini Celeste, Sarić Luka i Šoljan Vinko po Din 10. — Da počaste uspomenu pk. Ljubice ud. Kraljšek Sarić Luka Din 10. — Da počaste uspomenu pk. Polixene pl. Cindro: Dr. Marij Cindro Dni 30; Koštan Dalibor i Inchostr Graziella po Din 20. — Da počaste uspomenu pk. Milene Skočić: Obitelj Beroš, dr. Josip Lalić i Obitelj dra Stjepana Spalatina po Din 30. — Da počaste uspomenu pk. Špira Vales: Obitelj Vilim Beroš i dr. Josip Lalić po Din 30; dr. Kaži mir Pasini Din 20. — Da počasti uspomenu pk. Čira Jelića: Lušić Andrijić Din 50. — Da počasti uspomenu pk. Ljuvice Stošić: Baica Ivo Din 50. — Da počaste uspomenu pk. Luke Čošića: Dr. Jerko Machiedo Din 100; Obitelj Vilim Beroš, dr. Mijo Dekaris, Simić Vladimiri i Obitelj dra Dreščika po Din 50; dr. Josip Lalić Din 40; dr. Josip Pasini Din 30; Pasini Ludmila i don Jerko Jurin po Din 20. — Da počaste uspomenu pk. Josipa Matačića: Matačić Vinko i Babec Adam po Din 10. — Da počasti uspomenu pk. Marije Belamarić: Matković Dinka Din 30. — Da počasti uspomenu pk. Krste Perovića: Drutter Salamun Din 20. — Udruženje trgovaca u Šibeniku poklonilo je Din 100 i Hinko Goldstein Din 100. — Harna Uprava zahvaljuje.

Naši dopisi

Mandalina

DAR ŽUPLJANKE CRKVI

Bio je običaj u Mandalini da se u veliki blagdan Gospe od Zdravlja napoje darovi, što je tko darovao ili Gospinjoj slici ili Njenom oltaru ili uopće crkvi. Ni ove godine ne će izostati taj običaj. Spomena će biti najvrednija gđa Dušana ud. Tucak, koja kroz kratko vrijeme tri puta dariva svoju žup. crkvu. Ovaj put najodličnije, jer je dariva kipom Gosp. Luraske, koji je i svojom veličinom i dra gošću veoma počešan za Gospin oltar, pred kojim će se vjernici moliti za svoje duhovne i tjelesne potrebe te dočaravati li nebeske Majke, koji Istu predstavljaju. To je za crkvu jedno dobiće, a kada gosp. Rok Dragičević daruje iste veličine kip sv. Terezije i gosp. Milić novu skupocjenju oltarnjak, tada će biti ponukovan, da kada sada zasebno kličem gđi Dumi ud. Tucak: „Hvala i od Boga preko Marije plati!“ — da slično kliknem i ostalim darovateljima i darovateljicama. Da žive oni, koji svoje prede ni u vjeri ni u narodnosti u darežljivosti ne izdadoše! Da živimo oni, koji će gđu Dumu ud. Tucak slijediti!

Upravitelj župe J. M.

Krapanj

BLAGOSLOV TEMELJNOG KAMENA OBNOVLJENE CRKVE

Osvanuo je lijepi, čisti i vedri dan osmog rujna, dan Male Gospe, rođendan naše Kraljice i Majke naše. Ovaj lijepi dan odbor za proširenje, produženje i za obnovu samostansko-župne crkve na Krapnju odabrao je, da blagoslovi temeljni kamenove crkve. Blagoslov je obavio mjesni župnik o. Vl. Brusić uz pomoć svog pomoćnika. Prije samoga sv. čina vlč. župnik nagovorio je Krapljane jakim i snažnim govorom o značenju crkve. Njegov govor prodirao je u najsitnije pretince srca. To se vidno opažalo na svim licima za dovoljnih Krapljana, koji će doskora, u velike žrtve oo. franjevaca, imati jednu od najljepših i najvećih crkava u cijeloj šibenskoj biskupiji.

Pred sv. Križem, pred čudotvornom slikom Majke Marije, pred velikim brojem naroda obavljen je sv. čin. Gledam i divim se. Red je savršen, organizacija do tjerana. Čitav je Krapanj u zastavama: crkvenim i narodnim. Zadovoljstvo i ponos ispunjavu vedra čela dobrih i radišnih Krapljanaca, koji su se skupili oko temeljnog kamena, da budu svjedoci svetoga čina.

Čekić udara. Pergamena je spuštena u temelj. Sv. čin je završen veličanom procesijom oko mjesta.

Krapljani, na posao zanosno, odvažno muževno i snažno za Boga, za opće dobro Krapnja!

Preko „Ka'olika“ pozdravlja Vas iskren prijatelj,

KRIŽARSKI DAN U ZAGREBU. Opća proslava križ. dana u Zagrebu je 3. listopada. Ujutro u 9 sati je sv. Misa u stolnoj crkvi, a u 11 sati veliki križarski zbor u Zagrebačkom Zboru, u kojem će i popodne u 4¹/₂ sata biti križarska smotra.